

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Pluryn, Het Klaverhof Maarsbergen

Toezicht JeugdzorgPlus

Rapport Pluryn, Het Klaverhof

De hulpaanbieder aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

We zijn trots op de zorg die geboden wordt in de nieuwbouw van het Klaverhof. Er is sprake van meer persoonlijke aandacht voor jongeren en hun gezinnen, incidenten en vrijheidsbeperkende maatregelen zijn gereduceerd en medewerkers zijn in staat om jongeren relationele veiligheid te bieden. Jongeren en ouders ervaren inspraak en kunnen vanuit eigen regie meebeslissen. Daarnaast wordt er gezien dat Pluryn dagelijks bezig is met leren en verbeteren, is sprake van een open en transparant werkklimaat en zijn medewerkers opgeleid om vanuit een trauma sensitieve benadering te kijken naar gedrag.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

Verdere implementatie van integraal dagprogramma waarin onderwijs, behandeling en ontspanning nog beter afgestemd worden op interesses en talenten van jongeren. Daarnaast zal aandacht besteed worden aan verdere implementatie van de veldnormen. Vrijheidsbeperkende maatregelen zullen enkel nog op maat worden toegepast. Er zal opnieuw aandacht worden besteed aan registratie van vrijheidsbeperkende maatregelen in het kader van leren en verbeteren. Klaverhof blijft zich inspanssen voor stabiele teams met kwalitatief hoogwaardig personeel. Bij aanvang zullen jongeren en ouders een informatiepakket ontvangen.

Dit hebben wij nodig om te kunnen verbeteren:

De gehele keten moet doordrongen zijn van de ketenaanpak ten aanzien van om- en afbouw JeugdzorgPlus. Afspraken met gemeentes over randvoorwaarden ten behoeve van inzet noodzakelijk passende hulp. Passende financiën zijn noodzakelijk om jongeren en hun gezinnen te kunnen bieden wat nodig is. Landelijke regie is helpend. Om gekwalificeerde medewerkers te binden en boeien is het belangrijk dat er landelijke regie komt ten aanzien van inzet zzp'ers; Landelijke wetgeving/afspraken.

Conclusie van de inspectie

De inspectie concludeert dat de medewerkers van Het Klaverhof zich inzetten om jongeren passende zorg te bieden en de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen verder terug te dringen. Binnen Het Klaverhof lukt het medewerkers om alternatieven in te zetten, onder andere door de kleinschaligheid en de nabijheid van gedragswetenschappers bij de hofwoningen. Het Klaverhof slaagt er met de ketenpartners in om het aantal plaatsingen buiten kantoortijden laag te houden.

Het Klaverhof voldoet op een aantal onderdelen niet aan de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, bijvoorbeeld omdat sommige vrijheidsbeperkende maatregelen (zoals kamerplaatsing en fouilleren) generiek toegepast worden. En vastpakken en vasthouden gebeurt niet uitsluitend door medewerkers die hier toereikend in zijn getraind. De inspectie vraagt om een verbeterplan. Daar waar de samenwerking met de opdrachtgevende gemeentes en ketenpartners nodig is om verbetering te realiseren, wordt van alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid verwacht om te komen tot een passende oplossing gereedeneerd vanuit het belang van de jongeren.

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voert toezicht uit naar de ombouw van de JeugdzorgPlus. Als onderdeel van dit toezicht voerde de inspectie in november 2023 toezicht uit bij Pluryn, locatie Het Klaverhof in Maarsbergen. In dit rapport staan de uitkomsten van dit toezicht.

Aanleiding: Verbetering is nodig in JeugdzorgPlus voorzieningen

De aanleiding voor het toezicht is de snelle afname van het aantal plaatsingen van jongeren in de gesloten jeugdhulp. De inspectie maakt zich zorgen dat, tijdens maar ook na de ombouw van de JeugdzorgPlus, jongeren en gezinnen die complexe problemen hebben, niet tijdig passende hulp (van voldoende kwaliteit) krijgen. Meer informatie over de ombouw JeugdzorgPlus en de aanleiding van het toezicht staat nader beschreven in een [toelichting](#) die de inspectie op haar website publiceerde.

Om te bepalen waar het toezicht van de inspectie zich precies op moest richten, voerde de inspectie begin 2023 een eerste verkennend toezicht uit. Zo spraken inspecteurs met 81 jongeren over hun ervaringen met de hulp die zij ontvingen. In deze [publicatie](#) van juli 2023 staan de eerste bevindingen van de inspectie en ook waar de inspectie zich het meeste zorgen om maakt. De inspectie vindt namelijk dat verbetering binnen de JeugdzorgPlus nodig is. In het bijzonder als het gaat om toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat vrijheidsbeperkende maatregelen nog té veel worden toegepast. Andere aandachtspunten zijn het voorkomen van overplaatsingen, de tijdigheid en beschikbaarheid van passende hulp en het organiseren van passend onderwijs/dagbesteding gedurende het verblijf van jongeren in de JeugdzorgPlus.

Door toezichtbezoeken uit te voeren bij alle JeugdzorgPlus instellingen maakt de inspectie inzichtelijk in hoeverre de instellingen op dit moment voldoen aan de veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, en waar de meeste prioriteiten liggen in het verbeteren van de kwaliteit. De veldnormen zijn, vooruitlopend op het in werking treden van de wet rechtspositie gesloten jeugdhulp, door de sector opgesteld en zij hebben zich aan de toepassing hiervan met ingang van 1 juli 2023 gecommitteerd. De inspectie wil instellingen stimuleren om hun eigen veldnormen te hanteren en ontwikkelingen in het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen bevorderen en versnellen. Daarnaast haalt de inspectie tijdens het toezicht informatie op over interne en externe factoren die het toepassen van de veldnormen en het bieden van tijdige en passende hulp en onderwijs/dagbesteding bevorderen of belemmeren, zowel op niveau van de instelling als op regionaal en landelijk niveau.

Nadat de inspectie de vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd bij alle locaties van de JeugdzorgPlus instellingen, stelt zij een overkoepelende rapportage op. Doel hiervan is om rode draden en externe factoren die de ontwikkelingen in de af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg

en het terugdringen van vrijheidsbeperking belemmeren te adresseren bij stakeholders op regionaal en landelijk niveau.

Opzet van het onderzoek

Voor het toezicht hanteert de inspectie vijf thema's:

1. Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
2. Preventie van vrijheidsbeperking
3. Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
4. Evaluatie en reflectie
5. Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Voor thema 1 maakt de inspectie gebruik van de thema's 'uitvoering hulp' en 'uitvoering doorlopend & geïntegreerd dagprogramma' uit het Kwaliteitskader JeugdzorgPlus 2.0, maart 2019.

- [Kwaliteitskader-JeugdzorgPlus-2.0.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

Daarnaast maakt de inspectie voor dit thema gebruik van de definitie van passende hulp zoals gehanteerd vanuit het programma passende hulp.

- [Toezicht op passende jeugdhulp | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Voor de thema's 2 t/m 5 maakt de inspectie gebruik van de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, oktober 2022

- [JEU-Veldnormen-okt2022-2.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

De inspectie gebruikt voor dit toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen wordt met elkaar vergeleken en gewogen. De bronnen die de inspectie voor dit toezicht gebruikt zijn terug te vinden in de bijlage.

De ombouw van JZ+ in regio Flevoland-Utrecht

Pluryn is de enige aanbieder van JeugdzorgPlus in de provincies Flevoland en Utrecht. Voor de ombouw van de JeugdzorgPlus hebben de zes jeugdhulpregio's in Flevoland-Utrecht samen met Pluryn in maart 2021 een bovenregionaal plan opgesteld. Pluryn heeft ook een JeugdzorgPlus locatie in Eefde in Gelderland. De ombouw van die locatie is meegenomen in het bovenregionale plan voor Gelderland en Overijssel (Oost).

De ambities in het plan voor Flevoland-Utrecht zijn:

- Het voorkomen van uithuisplaatsing en een gesloten plaatsing als onderdeel van een regionaal traject. Hierbij hoort de noodzaak tot samenwerking bij het afwegen welke hulp passend is op basis van een verklarende analyse;
- Voldoende ambulante en gezinsgericht aanbod ter voorkoming van uithuisplaatsing;
- Een gesloten plaatsing moet beschikbaar zijn op het moment dat de kinderrechter de noodzaak hiertoe bepaalt.

- In de JeugdzorgPlus werken vakbekwame professionals met tijd en ruimte, een passend dagprogramma (inclusief onderwijs), met een groepsgrootte van maximaal vijf jongeren, waarbij geen wachttijd is voor de in te zetten behandeling;
- Zo min mogelijk buiten regionale plaatsingen, alleen wanneer dit in het belang van de jongere is (het streven is dat 80% van de jongeren die tot de doelgroep behoren binnen de regio kan worden geplaatst, maximaal 20% buiten de regio).

Het plan beoogt een nieuwe locatie voor de JeugdzorgPlus in de regio, wat met het betrekken van Het Klaverhof in Maarsbergen in juli 2023 is gerealiseerd. De uitgangspunten voor deze nieuwbouw in het plan waren: kleinschalige groepen, systeemgericht werken, extra beveiligde kamers in plaats van afzonderingsruimtes, voorwaardelijke machtiging met behandeling elders (ter voorkoming van plaatsing in de JZ+), trajectzorg met mogelijkheid tot op- en afschaling, (mogelijk) een aanbod voor jongeren jonger dan 12 jaar. Wat betreft onderwijs staat in het plan de ambitie om de jongeren een individueel passend integraal dagprogramma te bieden, waar onderwijs deel van uitmaakt.

Het plan is met de ingebruikname van Het Klaverhof als uitgevoerd te beschouwen. Hoewel de afspraak vanuit het *Uitvoeringsplan af- en ombouw JeugdzorgPlus* is dat de bovenregionale plannen halfjaarlijks worden geupdate, heeft een update van het plan voor Flevoland-Utrecht om die reden niet plaatsgevonden. Wel heeft de regio in een actualiseringsmail in februari 2023 benoemd dat alle plekken binnen Het Klaverhof hybride ingezet kunnen worden. Daarmee wordt bedoeld dat de plekken zowel kunnen worden bezet door jongeren met als zonder machtiging gesloten jeugdzorg.

Beschrijving Het Klaverhof

Pluryn is een grote landelijk werkende aanbieder van jeugdhulp en ondersteuning aan volwassenen met diverse locaties in Nederland. Het Klaverhof is een van de twee JeugdzorgPlus locaties van Pluryn. Behalve Het Klaverhof heeft Pluryn ook een locatie voor gesloten jeugdzorg in Eefde. De organisatie staat onder de statutaire naam Stichting Pluryn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09109774.

Pluryn hanteert een aansturingsmodel dat uitgaat van duaal leiderschap, bestaande uit een directeur Bedrijfsvoering en een directeur Zorg & Behandeling. Deze duale samenwerking geldt ook voor de teamleiders en de gedragswetenschappers die op de groepen werken. De teamleiders sturen de teams van pedagogisch medewerkers aan en de gedragswetenschappers zijn verantwoordelijk voor de behandeling van de jongeren en de inhoudelijke aansturing van de pedagogisch medewerkers. Op de groepen werken pedagogische medewerkers met een gerichte MBO-4 of HBO-opleiding. Het management¹ benoemt dat de teams bestaan uit een mix van medewerkers met een SKJ-registratie en MBO-ers. Aan iedere groep is een gedragswetenschapper verbonden, die ook therapie geeft.

¹ De IGJ heeft gesproken met de directeur zorg en behandeling, de regiebehandelaar en de teammanager. Omwille van de leesbaarheid van het rapport spreekt de inspectie van 'het management' als gerefereerd wordt aan dit gesprek.

Het Klaverhof is nieuw gebouwd ter vervanging van de oude JeugdzorgPlus locatie De Lindenhorst te Zeist en in gebruik genomen in de zomer van 2023. Het Klaverhof ligt op het uitgestrekte terrein Valkenheide van Pluryn in Maarsbergen. Naast Het Klaverhof zijn er ook open behandelgroepen, een open kleinschalige (ortho)psychiatriegroep (als alternatief voor de JeugdzorgPlus) en een klinisch centrum op het terrein en de VSO-school De Sprong.

De VSO-school De Sprong is verdeeld in een deel waar jongeren van de open groepen les krijgen en een deel voor de jongeren van Het Klaverhof. De jongeren worden niet ingeschreven bij De Sprong, maar blijven ingeschreven op de school van herkomst. De Sprong is onderdeel van de CVO-groep. De leerlingen kunnen met een toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs doorlopen, gericht op het uitstroomprofiel vervolgonderwijs of arbeidsmarkt.

Het Klaverhof heeft acht gesloten Hofwoningen, met elk plaats voor vijf jongeren. Hof 1 is een woning voor het jonge kind (gemengd, 10-14 jaar), Hof 2 is een woning voor jongens met een licht verstandelijke beperking, Hof 3 is een gemengde (instroom)woning, Hof 4 is een woning voor normaal begaafde jongens, Hof 5 voor jongeren met een ortho-psychiatrisch profiel, Hof 6 is een woning voor kwetsbare meisjes, Hof 7 en 8 voor meisjes die slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting/misbruik (zorgprogramma Safe and Sound), waarbij Hof 8 specifiek gericht is op meisjes met een licht verstandelijke beperking. De woningen zijn op het moment van het toezicht (november 2023) allemaal volledig bezet.

2 Conclusie

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar conclusies weer. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe het vervolg van het toezicht eruit zal zien.

Passende hulp

De inspectie concludeert dat de medewerkers van Het Klaverhof zich inzetten om voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. De vier Utrechtse jeugdhulpregio's die gebruikmaken van YEPH zetten zich in om een passende behandeling mogelijk te maken. In de praktijk lukt het echter niet om dit altijd te realiseren, onder andere door onvoldoende aansluiting van het onderwijs op de jongeren die op Het Klaverhof verblijven en een ontoereikend aanbod aan (vervolg)plekken. Jongeren worden op Het Klaverhof geplaatst, terwijl het ontbreekt aan een verklarende analyse. Hierdoor kan de inspectie niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse. Voor jongeren uit de jeugdhulpregio's die geen gebruikmaken van YEPH bestaan knelpunten bij de tijdige inzet van passende hulp. Deze knelpunten hangen samen met financiering en verwijzing. Bepaalde vormen van hulp mogen bijvoorbeeld niet tegelijkertijd worden ingezet. Dit staat op gespannen voet met de ambitie om een gesloten plaatsing maar zo kort mogelijk te laten zijn.

Terugdringen inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

Medewerkers van Het Klaverhof slagen er goed in om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen terug te dringen en jongeren minder vast te pakken, vast te houden en jongeren af te zonderen. Belangrijke bevorderende factoren hierin zijn de kleinere groepen en de nabijheid van de gedragswetenschappers op de groep. Direct vanaf de binnenkomst van een jongere zet Het Klaverhof in op maatwerk, door in het dossier van de jongere alleen de noodzakelijke vrijheidsbeperkende maatregelen op te nemen. De hulpverleningsplannen en signaleringsplannen bevatten alternatieven ter voorkoming van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen die in de praktijk ook worden ingezet. Binnen Het Klaverhof leeft breed het willen leren en verbeteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Het Klaverhof slaagt er met de ketenpartners in om het aantal plaatsingen buiten kantoortijden laag te houden.

Het Klaverhof voldoet op een aantal onderdelen niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen*. Ondanks het maatwerk worden sommige vrijheidsbeperkende maatregelen (zoals kamerplaatsing en fouilleren) generiek toegepast, en zijn deze niet zijn opgenomen in het hulpverleningsplan. Het bespreken en evalueren van vrijheidsbeperkende maatregelen en het signaleringsplan met de jongere na de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel en de registratie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen verdienen meer aandacht. Tot slot moet zijn geborgd dat vastpakken en vasthouden uitsluitend gebeurt door medewerkers die hier toereikend in zijn getraind.

Randvoorwaarden

De inspectie concludeert dat Pluryn er samen met de vier jeugdhulpregio's Zuid-Oost Utrecht, Utrecht Stad, Lekstroom en Utrecht West in slaagt om voor Het Klaverhof goede randvoorwaarden te creëren, die het mogelijk maken om jongeren passende zorg te bieden en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen verder te verbeteren.

Belangrijke punten ter verbetering vindt de inspectie de aansluiting van het onderwijs en de mogelijkheid om zonder vertraging de juiste hulp in te zetten, zodat elke jongere een passend integraal dagprogramma heeft. Een ander belangrijk verbeterpunt is het zorgen voor een stabiele en passende personeelsformatie waarbij ook voortdurend aandacht nodig blijft voor deskundigheidsbevordering.

Vervolg

In reactie op het conceptrapport heeft Pluryn de inspectie laten weten dat zij aan de slag gaat met de genoemde verbeterpunten in het rapport. De inspectie verwacht dat Pluryn de verbeterpunten vertaalt in een verbeterplan met concrete maatregelen inclusief termijnen waarbinnen deze maatregelen geïmplementeerd zijn. Dit verbeterplan moet voor 14 maart 2024 aan de inspectie worden verzonden. Het plan wordt getoetst op volledigheid, ambitie en realisme.

Waar de samenwerking met opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is in het kunnen voldoen aan de gestelde normen en het bewaken van voldoende beschikbaar passend hulpaanbod in de regio, verwacht de inspectie dat alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid voelen om te komen tot een passende oplossing geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

De veldnormen bevatten de aankondiging dat deze regelmatig, op basis van de ervaringen, geëvalueerd worden. Gezien de geconstateerde overeenkomsten bij de JeugdzorgPlus instellingen in de registratie en evaluatie van vrijheidsbeperkende maatregelen, roept de inspectie Pluryn op om, samen met de overige JeugdzorgPlus aanbieders, tenminste op deze thema's het gesprek te voeren over de ervaringen die zijn opgedaan bij het implementeren van de veldnormen en te bezien of bijstelling van de veldnormen nodig is. Dit met inachtneming van de vereisten die de Wet rechtspositie gesloten jeugdzorg aan de registratie stelt.

Tevens gaat de inspectie in gesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenten uit de regio Flevoland-Utrecht over de randvoorwaarden en de inspanningen die nodig zijn om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

Op basis van het verbeterplan en de uitkomst van het gesprek met de regio bepaalt de inspectie het vervolg op dit toezichttraject.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd, zoals de inspectie deze aantrof op het moment van toezicht. De inspectie beschrijft per thema wat haar bevindingen zijn en licht deze toe. Ook heeft zij aandacht voor de factoren die op de thema's van invloed zijn en beschrijft deze onder de verschillende thema's.

Thema 1: Passende hulp en onderwijs/dagbesteding

Jongeren en hun ouders hebben recht op tijdig passende en ononderbroken hulp en onderwijs/dagbesteding. De inspectie beschrijft bij dit thema of het de organisatie lukt om dit te realiseren en welke factoren een rol spelen indien dit niet lukt.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op het betreffende thema.

Thema	
1	Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
De inspectie verwacht dat de instelling aan iedere jongere passende hulp en dagbesteding biedt die aansluit op het plan met een verklarende analyse. Tevens verwacht de inspectie dat de hulp bijdraagt aan het afwenden van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging van de jongere en dat het gezin deze hulp tijdig en ononderbroken ontvangt.	

Bevindingen van de inspectie:

Verklarende analyse

In het bovenregionale plan van Flevoland-Utrecht staat de ambitie dat met kinderen, jongeren en ouders een verklarende analyse wordt gemaakt van het ontstaan en voortbestaan van de problemen en de samenhang ertussen vanuit verschillende expertises/domeinen en leefgebieden. De inspectie heeft in de dossiers geen verklarende analyses gezien die voorafgaand aan de plaatsing van jongeren zijn gemaakt, zoals bedoeld in het bovenregionale plan. De inspectie heeft wel gezien dat een aantal dossiers veel informatie bevat over de voorgeschiedenis van de jongere, inclusief informatie over onderliggende oorzaken. Er is dan dus (zoals een verwijzer ook benoemt) wel veel informatie op papier gezet, maar de gezamenlijke analyse met jongere en ouders/verzorgers ontbreekt. De gedragswetenschappers benoemen dat de regio nog in een startfase zit en dat dit nog op gang moet komen. Een verwijzer geeft aan dat de crisissituatie voorafgaand aan de plaatsing het maken van een verklarende analyse (mét de jongere en ouders)

bemoelijkte. Een andere verwijzer benoemt de lange (intergenerationele) geschiedenis als mogelijke verklaring voor het ontbreken van een (actuele) verklarende analyse.

Passende hulp

De meeste jongeren, ouders en verwijzers die de inspectie heeft gesproken, geven aan dat de hulp die de jongere ontvangt passend is, ook in vergelijking met de hulp die de jongere eerder heeft ontvangen. De jongeren hebben doorgaans op verschillende andere plekken verbleven voordat zij bij Het Klaverhof kwamen, zoals in verschillende gezinshuizen of op (meerdere) open groepen (jeugdhulp en GGZ). Vaak noemen zij de beschikbaarheid en nabijheid van de medewerkers bij de jongeren als positief punt, hoewel een verwijzer de nabijheid nog onvoldoende vindt in relatie tot de vrijheid die de nieuwe huisvesting biedt. Eén ouder/verzorger geeft een voorbeeld waaruit blijkt dat rekening wordt gehouden met de ontwikkelingsfase van de jongere, deze werd in een woning met oudere jongeren geplaatst omdat dit beter bij hem paste.

De jongeren en ouders geven een wisselend beeld over de mate waarin (passende) therapie of behandeling wordt ingezet. Dit kan verklaard worden uit de verschillen die er zijn tussen de afspraken met de jeugdhulpregio's en uit de (beperkte) wachttijden voor sommige behandelingen. Pluryn heeft samen met andere hulpaanbieders (in het samenwerkingsverband YEPH) en een deel van de jeugdhulpregio's² afspraken kunnen maken over het organiseren en financieren van hulpaanbod gedurende en na de plaatsing van een jongere in Het Klaverhof. Een behandeling die bij Het Klaverhof wordt gestart kan bijvoorbeeld doorlopen na beëindiging van de plaatsing, zo blijkt uit het gesprek met het management. Voor andere jeugdhulpregio's geldt dat bepaalde vormen van hulp niet tegelijkertijd ingezet mogen worden. Het regelen van de verwijzing en de financiering gaat in die regio's trager, zo geven medewerkers, gedragswetenschappers en een verwijzer aan. Een gedragswetenschapper geeft een voorbeeld waarbij systeemtherapie en diagnostiek voor de jongere niet naast elkaar mogen lopen. Dit staat op gespannen voet met de ambitie om een gesloten plaatsing maar zo kort mogelijk te laten zijn. Voor therapieën is soms een wachttijd, elke vier weken bekijken de behandelaars en gedragswetenschappers met elkaar wie wat kan bieden en waar de ruimte zit. Uit de gesprekken met jongeren komt naar voren dat zij niet begrijpen waarom voor een jongere die later komt de therapie eerder kan starten. Een ouder benoemt dat de verwachting dat ook therapie onderdeel zou zijn van het dagprogramma, (nog) niet is waargemaakt.

Jongere: "Nee, ik heb geen behandeling gekregen (...). Drie jaar gesloten en ik heb niets van therapie gehad, geen hulp bij trauma en niets geleerd van de plaatsing."

Het uitgangspunt is dat de locatie de hele 'doelgroep JeugdzorgPlus' kan bieden. In het gesprek met het management benoemen zij dat het soms niet raadzaam is om een jongere te plaatsen binnen de regio, bijvoorbeeld als het loverboycircuit van een meisje te nabij is. Verder het

² Yeph is een samenwerkingsverband van Youké, Pluryn en 's Heeren Loo. Sinds 1 april 2020 bundelen zij binnen Yeph de hoog-specialistische zorg voor kinderen en gezinnen uit vier Utrechtse jeugdzorgregio's (Regio Zuid-Oost Utrecht, Utrecht Stad, Lekstroom en Utrecht West).

management hun zorg uit over de groep jongeren met een hoog forensisch profiel. Het Klaverhof is aan de voorkant kritisch over het opnemen van jongeren met dit profiel.

Het Klaverhof heeft een wachtlijst. Naast regionale bediening voor de regio Flevoland en Utrecht worden binnen het Klaverhof jongeren uit het gehele land opgenomen (voornamelijk uit de regio's Noord, Zuidwest en Oost).

Onderwijs

Gedragswetenschapper: "Op mijn Hof zijn er weinig schoolgangers. Het team is nu zelf aan de slag om dingen aan te kunnen bieden. Dat is een uitdaging, jongeren komen binnen met een omgedraaid dag-nachtritme. Het is lastig om echt iets goeds aan dagbesteding neer te zetten. Pedagogisch medewerkers nemen het initiatief om te koken, bakken, sporten, vissen, één van de pedagogisch medewerkers is een soort 'Freek Vonk' die jeugdigen mee het bos in neemt."

Uit de gesprekken met de geïnterviewde jongeren blijkt dat zij niet allemaal naar school gaan, of voor een deel van hun tijd. Eén jongere ging tot voor kort niet naar school omdat was ingeschat dat dit een te groot risico was, een ander heeft het naar eigen zeggen 'te bont gemaakt'. De pedagogisch medewerkers stellen dat bij hun Hof de jongeren meer op de Hof zijn dan op school. De jongeren gaan bijvoorbeeld maar twee uur per dag naar school, omdat ze snel overvraagd zijn. De inspectie hoort in gesprekken met de medewerkers dat jongeren vaak vanuit school naar de Hof worden teruggestuurd. Dit is bijvoorbeeld omdat zij geen passende kleding dragen. De pedagogisch medewerkers en een verwijzer benoemen dat de school op dit moment onvoldoende aansluit bij wat de jongeren nodig hebben. Zij benoemen dat de school te veel gericht is op cognitieve vaardigheden zoals rekenen en te weinig op de praktijk. Het Klaverhof werkt aan een alternatief aanbod voor de jongeren.

De regiebehandelaar en de gedragswetenschappers zien ook dat in de praktijk veel jongeren op de groep zijn. Zij benoemen dat er goed contact is tussen de gedragswetenschappers van de school en Het Klaverhof om te komen tot een beter integraal dagprogramma voor elke individuele jongere. Gezamenlijk met school is hier een subsidieaanvraag voor gedaan. Er zijn zes medewerkers aangenomen voor activiteitenbegeleiding. Sinds kort zijn er gezamenlijke tien-minutengesprekken met de jongere, de mentor van school en van de Hof. De gedragswetenschappers van de school en de Hoffen benoemen dat voor leerlingen doelen worden opgesteld waaraan zowel op school als op de Hoffen gewerkt wordt, zoals 'nee' leren zeggen.

Als een jongere vóór de plaatsing naar school ging, dan kan dit volgens de gedragswetenschappers worden voortgezet. Ook zijn er mogelijkheden voor jongeren om een stage te volgen buiten het terrein. De stagecoördinator zorgt voor mogelijkheden hierin.

Vervolgaanbod

Op het terrein zijn zoals benoemd ook open groepen, waardoor jongeren uit Het Klaverhof op het terrein een vervolgstap kunnen zetten. De medewerkers en de gedragswetenschappers benoemen dat voor jongeren de stap naar een open groep nog vaak te groot is, zeker voor jongeren met een licht verstandelijke beperking of met ortho-psiatrie problematiek. De stap is volgens hen onder andere te groot omdat op een open groep minder nabijheid kan worden geboden vanwege de grootte van de groepen (8 tot 9 jongeren per behandelgroep of woning). De gedragswetenschappers geven aan dat een succesvolle overstap een goede samenwerking vergt. De medewerkers zagen vooral in het begin jongeren weer veel terugkomen naar de Hof. Zij benoemen dat een échte warme overdracht zou helpen, waarbij zij contact kunnen houden met de jongere en zo vinger aan de pols kunnen houden.

Verwijzers benoemen het tekort aan vervolgplekken als belangrijk knelpunt. Een verwijzer zegt 'heel Nederland te hebben afgebeld' voor een jongere, voor een crisisplek, maar dat alles vol zat. Een andere verwijzer benoemt dat instellingen huiverig zijn voor de problematiek van deze jongeren.

Verwijzer: "Dan bel je en dan merk je dat ze toch huiverig zijn voor de problematiek. Zorgaanbieders kiezen liever lichtere problematiek, daar krijgen ze evenveel geld voor en dan krijg je "nee" te horen. Als je geen plek hebt straks en de jeugdige moet weg bij Plury, dan ben je genoodzaakt om tegen ouders te zeggen dat ze thuiskomt. Maar de vader heeft eigen problemen en het broertje ook en dan zou je de jeugdige thuis zetten. Dat wordt weer crisis met alles erbij."

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie is positief over de inzet van Het Klaverhof om voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren en de wijze waarop de vier Utrechtse jeugdhulpregio's die gebruik maken van YEPH een passende behandeling mogelijk maken. De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze voor de meeste jongeren ontbreekt.

De inspectie ziet daarnaast de volgende verbeterpunten voor Het Klaverhof in samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners:

- De aanwezigheid van een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing;
- De schoolgang en de aansluiting van het onderwijs op de jongeren die op Het Klaverhof verblijven;
- Afspraken over de inzet van de noodzakelijke passende hulp met de jeugdhulpregio's die geen gebruik maken van YEPH die jongeren op Het Klaverhof plaatsen;
- De aanwezigheid van voldoende (vervolg)plekken.

Thema 2: Preventie van vrijheidsbeperking

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder doet om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen, waarbij het belangrijk is dat preventie plaatsvindt voor, tijdens en na opname van jongeren in de JZ+.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
2	Preventie van vrijheidsbeperking
De inspectie verwacht dat de instelling al het mogelijke probeert om vrijheidsbeperking van een jongere te voorkomen door voorafgaand aan de plaatsing opties ter voorkoming van gedwongen plaatsing af te wegen en een jongere niet buiten kantoortijden op te nemen, m.u.v. acute crisis. Daarnaast verwacht de inspectie dat jeugdzorgwerkers met jongere en ouders signaleringsplannen opstellen en alternatieve interventies inzetten en deze opnemen in het hulpverleningsplan ter voorkoming van vrijheidsbeperking. Tot slot verwacht de inspectie dat jongeren bij binnenkomst geïnformeerd worden over de huisregels, klachtenregeling en vertrouwenspersoon.	

Bevindingen van de inspectie:

Spoedplaatsingen / plaatsing buiten kantoortijden

De jongeren die de inspectie heeft gesproken vertellen dat niet met hen is besproken welke alternatieve opties er nog waren voor opname in de JeugdzorgPlus. Verwijzers en ouders vertellen dat er al zo veel was geprobeerd, dat er geen alternatieven meer over waren. De meeste jongeren die de inspectie sprak kwamen van een andere (open of gesloten) jeugdhulpvoorziening met verblijf.

Het Klaverhof heeft zoals eerder benoemd te maken met een wachtlijst, alle plekken zijn vol. De inspectie hoort in de gesprekken met medewerkers en gedragswetenschappers dat plaatsing buiten kantoortijden bij Het Klaverhof (mede hierdoor) vrijwel niet gebeurt. Ook zijn er volgens de gedragswetenschappers minder crisis- of spoedplaatsingen dan voorheen. Toch is in 75% van de plaatsingen sprake van een spoedmachtiging JeugdzorgPlus, zo blijkt uit de antwoorden op de vragenlijst die de inspectie vooraf heeft toegezonden. Een medewerker geeft een voorbeeld over hoe de plaatsing rustig kan verlopen, waarbij de jongere wordt gebracht met zijn eigen spullen door zijn ouders. Uit gesprekken met ouders en jongeren blijkt dat een plaatsing toch nog heel onverwacht kan zijn en zij hier niet echt op zijn voorbereid. Ook al is het voor de instelling en voor de verwijzer dan geen spoedplaatsing.

Huisregels, klachtenprocedure en vertrouwenspersoon

De jongeren zijn bekend met de vertrouwenspersonen van Jeugdstem. De jongeren die bij Het Klaverhof komen, ontvangen een welkomstboekje waarin onder andere uitgelegd staat met wie zij te maken krijgen en welke huisregels er zijn, zo vertellen de medewerkers. Eén jongere zegt bij de start te zijn geïnformeerd over de huisregels, andere jongeren geven aan dat zij zelf achter de huisregels moesten komen of dat zij het welkomstboekje pas veel later kregen. Volgens een ouder was er onduidelijkheid over de regels voor en na de verhuizing van De Lindenhorst naar Het Klaverhof. De klachtenregeling is niet bekend bij jongeren en ouders/verzorgers.

Jeugdige: "Ik ben nooit geïnformeerd, ik heb er zelf naar gevraagd. Ik ging bijvoorbeeld drinken pakken en toen mocht ik geen frisdrank, terwijl ik dat niet wist en moest ik naar mijn kamer."

Signaleringsplan

De medewerkers vertellen dat in de eerste twee weken na binnenkomst er een signaleringsplan wordt gemaakt met de jongere, en dat dit ook wordt besproken met de ouder(s) en gedragswetenschapper. Zij bouwen met de jongeren voort op een eerder signaleringsplan, als dat er is. De meeste dossiers die de inspectie heeft ingezien bevatten signaleringsplannen, waarin staat wat de jongere en de medewerker kan doen als de spanning bij een jongere oploopt. Er staat bijvoorbeeld in dat de jongere dan met een ouder kan bellen, even in de tuin kan zitten of in gesprek gaan met een medewerker.

De gesprekken met de jongeren en met de pedagogisch medewerkers geven de inspectie een wisselend beeld van de mate waarin actief met signaleringsplannen wordt gewerkt op de Hoffen. Twee van de zes jongeren die de inspectie heeft gesproken, benoemen een signaleringsplan te hebben, daar vaker over te hebben gesproken en dat dit plan up-to-date is. De andere jongeren geven aan wel een signaleringsplan te hebben, maar dat dit een oud of een verouderd plan is, of dat er in de praktijk niet naar wordt gehandeld. De jongeren die een signaleringsplan hebben, kunnen vertellen over wat er in staat en wat hen helpt om rustig te worden als de spanning oploopt. Zoals bijvoorbeeld in gesprek gaan met een voor hem of haar bekende medewerker. Twee jongeren benoemen dat in de praktijk niet wordt gedaan wat in het signaleringsplan staat. Eén jongere benoemt een voorbeeld van een situatie bij de start, waarbij hij werd vastgepakt. Hij geeft daarbij aan dat er toen nog geen signaleringsplan was. Voor de begeleiders was toen niet duidelijk dat hij alleen maar bozer wordt wanneer hij wordt vastgepakt.

Jeugdige: "Mijn signaleringsplan is vijf maanden oud, niet geëvalueerd en klopt niet meer. Er staan ook dingen in van een vorige JZ+ plek, dat is drie jaar oud."

Inzet alternatieve interventies

Zowel de jongeren als de medewerkers geven voorbeelden van de inzet van alternatieve interventies om de spanning bij een jongere vóór te zijn, zoals een rondje lopen, sporten, muziek maken of creatief bezig zijn. De medewerkers benoemen het belang van een pedagogische aanpak en dat de nabijheid bij de jongeren een heel belangrijke factor is. Dit lukt volgens de medewerkers veel beter sinds de groepen kleiner zijn.

Vrijheidsbeperkende maatregelen in hulpverleningsplan

Vrijheidsbeperkende maatregelen bij opname worden in overleg met de verwijzer bepaald, gekoppeld aan de risicotaxatie van de betrokken gedragswetenschapper en vastgelegd in het elektronisch dossier. In de eerste twee weken wordt een voorlopig plan opgesteld, waarin is opgenomen welke vrijheidsbeperkende maatregelen vanaf dat moment gelden. De gedragswetenschappers vertellen dat dit plan wordt besproken met de jongere, ouders en andere betrokkenen. De medewerkers kunnen in het dossier zien welke vrijheidsbeperkende maatregelen van toepassing zijn voor een jongere. Dat geldt niet altijd voor zzp'ers, die hebben geen directe toegang tot het dossier. De meeste jongeren vertellen dat de vrijheidsbeperkende maatregelen die in hun hulpverleningsplan staan met hen zijn besproken. Eén jongere weet niet welke maatregelen in zijn hulpverleningsplan staan.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat Het Klaverhof er met de ketenpartners in slaagt om het aantal plaatsingen buiten kantooruren laag te houden. Ook concludeert de inspectie dat de hulpverlenings-/signaleringsplannen alternatieven bevatten ter voorkoming van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen en dat in de praktijk ook alternatieven worden ingezet. Direct vanaf de binnenkomst van een jongere zet Het Klaverhof in op maatwerk, door in het dossier van de jongere alleen de noodzakelijke maatregelen op te nemen.

De inspectie concludeert daarnaast dat Het Klaverhof op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het informeren van jongeren over de huisregels en de klachtenregeling bij de start van de plaatsing.
- Het actieve gebruik van de signaleringsplannen in de praktijk. Wil het werken met een signaleringsplan goed functioneren, dan zal hier iedere dag aandacht voor moeten zijn.

Thema 3: Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitgangspunt bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen moet zijn: 'Nee, tenzij'. Dat is waar de inspectie in dit thema naar kijkt. De inspectie kijkt ook of de hulpaanbieder, als vrijheidsbeperkende maatregelen wel worden ingezet, voldoet aan bepaalde voorwaarden en of belangrijke rechtsbeginselen in acht worden genomen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
3	Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
De inspectie verwacht dat de instelling bij de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen uitgaat van het 'nee, tenzij' principe waarbij vrijheidsbeperking alleen wordt ingezet nadat alternatieven zijn geprobeerd, de toepassing multidisciplinair is afgewogen en proportioneel is. Ook verwacht de inspectie dat de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies verloopt.	

Bevindingen van de inspectie:

Inzet VBM

Medewerkers, gedragswetenschappers en directie benoemen dat Het Klaverhof erin slaagt om veel minder vrijheidsbeperkende maatregelen in te zetten dan voorheen en dat dit samenhangt met de kleinere groepen (Hoffen) en meer beschikbaarheid van medewerkers per groep. De gedragswetenschappers benoemen daarnaast dat zij nog bewuster kijken naar wat écht nodig is. Bijvoorbeeld bij een urinecontrole, eerder werd deze ingezet als een jongere één keer had gebruikt, nu alleen als de jongere een drugsprobleem heeft. De inspectie hoort in de gesprekken met medewerkers dat vrijheidsbeperkende maatregelen proportioneel worden ingezet, alleen als de maatregel in het plan staat, als dit noodzakelijk is en in het belang van de individuele jongere en als alternatieven zijn geprobeerd. Bij de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel is volgens de medewerkers altijd een gedragswetenschapper betrokken. De gedragswetenschappers benoemen dat dit ook gebeurt als een maatregel (bijvoorbeeld kamercontrole) in het behandelplan staat. Als dit niet lukt voorafgaand aan de inzet van de maatregel, dan volgt hun betrokkenheid achteraf. De inspectie hoort van medewerkers dat de gedragswetenschappers zeer toegankelijk zijn, dicht bij de groep staan en de jongeren goed kennen.

Medewerker: "De tijd die we nu hebben is een groot winstpunt. Van negen naar vijf jongeren. Als ik een uur met een jongere aan het kletsen ben dan kan dat. Of er gewoon bij zitten. Nabijheid bieden".

De inspectie hoort daarnaast in de gesprekken met jongeren en medewerkers dat sommige maatregelen (op bepaalde groepen) als generieke maatregel worden ingezet, zoals de verplichte kamermomenten van jongeren bij overdracht van de dienst van medewerkers, fouilleren bij binnenkomst en na weglopen of verlof. Deze maatregelen heeft de inspectie bij betreffende jongeren niet in het hulpverleningsplan teruggezien. De inzet van generieke maatregelen is wettelijk niet toegestaan. De bedtijden zijn gedifferentieerd naar 21:30 voor de jongeren onder de 15 jaar en 22:00 voor jongeren boven de 15 jaar doordeweeks, maar binnen die leeftijdscategorieën worden ze generiek ingezet.

De inspectie hoort van de jongeren dat vrijheidsbeperkende maatregelen ook kunnen worden ingezet indien deze als voorwaarde zijn opgelegd vanuit een jeugdreclasseringsmaatregel. Een ouder vertelt dat de medewerkers en de jeugdreclasserder niet altijd op één lijn zitten als het gaat om de noodzaak van toepassing van de maatregel in de praktijk. Hier vindt dan overleg over plaats.

Vastpakken en vasthouden

Vastpakken en vasthouden gebeurt volgens de medewerkers alleen als de jongere een gevaar voor zichzelf of voor anderen vormt. Als een jongere moet worden vastgepakt of vastgehouden en dit staat nog niet in het plan, dan neemt de pedagogisch medewerker achteraf contact op met de gedragswetenschapper. De medewerkers geven aan dat de inzet van deze maatregel minder voorkomt. De medewerkers kunnen vertellen hoe het vastpakken en vasthouden gebeurt en dat dit in principe volgens de richtlijnen gebeurt. Maar ook dat dat niet altijd lukt, als in 'een split second' gehandeld moet worden. De medewerkers benoemen dat beveiliging kan bijspringen als dat 's nachts nodig is, zij hebben volgens de medewerkers niet de training gehad die de pedagogisch medewerkers gevolgd hebben.

De jongeren geven aan de inspectie voorbeelden waarbij zij zelf zijn vastgepakt en vastgehouden. Eén van de jongeren geeft een voorbeeld waarbij een pijnprikkel is toegepast bij het vastpakken en dat vastpakken niet alleen gebeurt bij gevaar, maar ook als een jongere niet luistert.

Kamerplaatsing

Zoals benoemd hebben de jongeren dagelijks te maken met verplichte kamermomenten bij de overdracht van een dienst. De medewerkers vertellen dat dit in de praktijk beperkt is, omdat de kamermomenten 's middags alleen gelden voor jongeren die niet op school zijn. Ook in het weekend is een vast kamermoment bij het overdragen van de dienst. De deuren van de slaapkamers gaan bij deze overdrachtmomenten nooit op slot. De kamerdeuren kunnen wél op slot. De jongeren benoemen dat dit nooit gebeurt, de medewerkers geven twee voorbeelden waarbij de kamerdeur van een jongere wel op slot is gegaan vanwege de veiligheid en in overleg met de gedragswetenschapper. Het insluiten van een jongere in diens slaapkamer is niet conform de veldnormen.

De jongeren benoemen dat een individueel dagprogramma wordt ingezet, meerdere jongeren hebben hiermee te maken gehad, en/of met "in zicht staan". "In zicht staan" houdt volgens de jongeren in dat je niet buiten het hek mag komen en dus ook niet naar huis mag. Een individueel dagprogramma houdt in dat een jongere gedurende drie dagen veel op zijn kamer moet verblijven. De inspectie zit dit als een vorm van kamerplaatsing en als een vrijheidsbeperkende maatregel. De mogelijkheid tot een individueel dagprogramma heeft de inspectie niet in hulpverleningsplannen teruggezien. Eén van de jongeren benoemt in totaal dertien dagen te maken gehad te hebben met een aangepast dagprogramma, omdat het tussentijds werd verlengd. Het toepassen van een dergelijke vrijheidsbeperkende maatregel die niet is opgenomen in een hulpverleningsplan is wettelijk niet toegestaan.

Comfortroom (veilige ruimte)

De inspectie heeft tijdens de rondleiding op de Hoffen de comfortrooms gezien. Het betreft een afsluitbare kamer met een raam. De kamer is kindvriendelijk gemaakt met een zitzak, een kleed op de vloer, een gekleurde en gedecoreerde muur. De comfortrooms hebben een camera, deze staat niet aan volgens de medewerkers. Een jongere merkt de camera in de comfortroom op tijdens de rondleiding van de inspectie op de groep. De jongere geeft aan de aanwezigheid van de camera niet prettig te vinden (ook al staat deze niet aan).

Uit de onderzochte dossiers, gesprekken met de jongeren en de pedagogisch medewerkers blijkt dat de comfortroom beperkt wordt gebruikt. In geen van de hulpverleningsplannen die de inspectie heeft ingezien staat plaatsing in de veilige ruimte opgenomen als vrijheidsbeperkende maatregel die kan worden ingezet. Eén van de jongeren benoemt wel eens naar de comfortroom te moeten met de deur op slot, bij een andere jongere blijft de deur open. Een jongere vertelt vóór de verhuizing bijna elke dag in de afzonderingsruimte te moeten, maar dat dit nu bijna niet meer voorkomt. Medewerkers vertellen dat een plaatsing in de comfortroom doorgaans voor een korte periode is (vijf à tien minuten). De medewerkers vertellen dat de ruimte niet wordt gebruikt voor kinderen onder de twaalf jaar.

Controles

Uit de gesprekken met de medewerkers en de jongeren komt naar voren dat urinecontroles op maat worden ingezet. Jongeren benoemen dat dit gebeurt na weglopen en bij (vermoedens van) gebruik. De inspectie leest in een dossier bijvoorbeeld ook de motivatie voor een urinecontrole omdat eventueel drugsgebruik van invloed is op de therapie van de jongere. Voor een andere jongere zijn de controles verplicht vanuit de jeugdreclassering.

De jongens die de inspectie heeft gesproken geven aan dat zij standaard gefouilleerd worden aan hun kleding als zij met verlof zijn geweest of als zij zijn weggelopen. Medewerkers van meisjesgroepen geven aan nauwelijks nog te fouilleren, ook omdat dit weinig zin heeft: als een jongere écht iets mee wil nemen, dan stoppen zij het op een plek waar de medewerker met fouilleren niet komt.

Verschillende jongeren benoemen dat kamercontroles soms plaatsvinden. Bijvoorbeeld als er een vermoeden is dat op de kamer is gerookt. Een jongere geeft ook een voorbeeld van een kamercontrole omdat er iets van de groepsleiding kwijt was. Alle kamers werden toen gecontroleerd. De inspectie heeft kamercontroles in geen van de hulpverleningsplannen aangetroffen als vrijheidsbeperkende maatregel.

Jeugdige: "Het was onterecht, maar ik heb de urinecontrole wel gedaan. Omdat als je het niet doet, de test automatisch als positief wordt geregistreerd. Het gevolg is dat je een individueel dagprogramma krijgt. Dat betekent dat een uur op je kamer en een uur op de groep (afwisselend) moet doorbrengen. Of dat je één of twee weken 'in zicht moet staan'. Dan mag je niet buiten het hek komen".

Beperking en toezicht in bezoek, telefoon, media en briefverkeer

Uit de gesprekken met zowel de jongeren als met de medewerkers blijkt dat het telefoongebruik op maat wordt opgebouwd aan de hand van een telefoonplan. De eerste twee weken geldt als observatieperiode waarin de jongere niet over zijn of haar telefoon beschikt. Bij de bespreking van het plan (zes wekelijks) bespreken de jongere en betrokken hulpverleners en het netwerk of een aanpassing mogelijk of nodig is. Van de medewerkers hoort de inspectie dat is afgesproken dat telefoons in de gemeenschappelijke ruimten van het Hof niet gebruikt mogen worden in verband met sociale veiligheid van zowel de medewerkers als de jongeren (om te voorkomen dat zij worden gefilmd).

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat Het Klaverhof er goed in slaagt om minder vast te pakken, vast te houden en jongeren af te zonderen door hiervoor alternatieven in te zetten. Belangrijke bevorderende factoren hierin zijn de kleinere groepen en de nabijheid van de gedragswetenschappers op de groep.

De inspectie concludeert daarnaast dat Het Klaverhof op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het borgen dat vastpakken en vasthouden uitsluitend gebeurt door (vaste en tijdelijke) medewerkers die hier toereikend in zijn getraind.
- De inzet van alternatieven ter voorkoming van het generiek toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals de verplichte kamermomenten, het fouilleren bij binnenkomst, na verlof en na weglopen. Het generiek inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen is wettelijk niet toegestaan.
- Het uitsluitend toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen bij een jongere die zijn opgenomen in het hulpverleningsplan (tenzij bij een noodsituatie) van de betreffende jongere. Het is wettelijk niet toegestaan om maatregelen toe te passen die niet in het hulpverleningsplan zijn opgenomen (met uitzondering van noodsituaties)

Thema 4: Evaluatie en reflectie

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder en de medewerkers doen om op passende wijze te leren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, om dit uiteindelijk af te kunnen laten nemen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
4	Evaluatie en reflectie

De inspectie verwacht dat er na inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel altijd een evaluatie plaatsvindt met jongere, ouders/verzorgers en medewerkers om van te leren en ter vermindering van stress en trauma. Ook verwacht de inspectie dat het signaleringsplan na iedere incident met de jongere wordt besproken en geëvalueerd. Tot slot verwacht de inspectie dat de instelling het inzetten van alle vrijheidsbeperkende maatregelen registreert en analyseert op zowel jongere- team- als organisatieniveau om op de inzet en het beleid van vrijheidsbepanking te kunnen reflecteren en deze (verder) terug te dringen.

Bevindingen van de inspectie:

Evaluatie na inzet VBM

Uit de gesprekken met de medewerkers en de gedragswetenschappers blijkt dat het voor hen nog zoeken is bij welke inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel een evaluatie moet plaatsvinden, en wanneer ouders geïnformeerd moeten worden. Bijvoorbeeld als een jongere kort naar zijn kamer wordt gestuurd. De gedragswetenschappers benoemen dat dit ook een onderwerp van gesprek is bij de start: hoe willen ouders geïnformeerd worden als zich een incident voordoet? Ook uit de gesprekken met de jongeren komt naar voren dat het voor de medewerkers nog zoeken is, de jongeren hebben wisselende ervaringen over evaluatie na de inzet van een maatregel. Uit de gesprekken met jongeren, gedragswetenschappers en medewerkers blijkt dat het signaleringsplan niet na elk incident (waarbij een vrijheidsbeperkende maatregel is ingezet) wordt besproken. De gedragswetenschappers benoemen dat de evaluatie meer per groep gebeurt, niet per individuele jongere.

Zowel de ouders als de verwijzers benoemen dat het tijdens zes wekelijkse besprekingen aan de orde komt of feitelijk vrijheidsbeperkende maatregelen zijn ingezet. Een jongere en zijn ouder/opvoeder benoemt dat de vrijheidsbeperkende maatregelen die vanuit de jeugdreclassering zijn opgelegd, niet worden geëvalueerd.

Maandelijks bespreking VBM per jongere in team

De medewerkers benoemen dat het perspectiefplan niet maandelijks, maar wel elke zes weken wordt besproken met de jongere, ouders, verwijzers, school en medewerkers van Pluryn. Tijdens die bespreking is aan de orde of de vrijheidsbeperkende maatregelen die nog van toepassing zijn, kunnen worden afgebouwd. De inspectie ziet in de dossiers terug dat dit ook leidt tot aanpassing van de vrijheidsbeperkende maatregelen die in het plan staan.

Jeugdige: "De evaluatie was twee weken geleden. Ik mag meepraten en ze luisteren ook naar me. "

Registratie en evaluatie op organisatieniveau, leercyclus

Uit de dossiers die de inspectie heeft ingezien en het gesprek met de gedragswetenschappers blijkt dat niet alle inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen wordt geregistreerd. Een situatie waarover een jongere heeft verteld waarbij deze is vastgepakt is bijvoorbeeld niet in het dossier geregistreerd. De inspectie ziet in een ander dossier dat wel het incident (agressie) is geregistreerd, maar niet de daaropvolgende vrijheidsbeperkende maatregel (vastpakken en kamerplaatsing). De gedragswetenschappers benoemen dat het registreren een tijdrovende administratieve klus is, waardoor alleen bij grote incidenten de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen apart worden geregistreerd.

De medewerkers benoemen dat zij elke drie weken in de teamvergaderingen de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen bespreken. Dit is recent gestart. De gedragswetenschappers benoemen dat zij een grote rol hebben in het reflecteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Zij sluiten bij de overdracht van pedagogisch medewerkers aan, bij de nabespreking als er een alarm is gedrukt en bij andere incidenten.

Per kwartaal vindt evaluatie van de geregistreerde ingezette vrijheidsbeperkende maatregelen plaats op organisatieniveau. In het gesprek met het management komt naar voren dat dit de organisatie helpt om trends te herkennen. Dergelijke trends worden opgenomen in het kwartaalverslag en besproken in de decentrale en centrale VBM-commissie. In de decentrale VBM-commissie zitten de teammanager, de locatie manager, een afvaardiging van de gedragswetenschappers, een afvaardiging van de pedagogisch medewerkers, een afvaardiging van de beveiliging en een kwaliteitsadviseur van de locatie. Trends verschillen volgens hen heel erg per Hof omdat deze verschillende doelgroepen hebben. Binnenkort is de eerste kwartaalrapportage beschikbaar na de verhuizing naar Het Klaverhof.

Wederzijdse consultatie

Uit de vooraf aangeleverde informatie en uit het gesprek met het management blijkt dat Het Klaverhof voor de uitvoering van wederzijdse consultatie is gekoppeld aan een andere JeugdzorgPlus instelling. De consultatie had op het moment van toezicht nog niet plaatsgevonden maar was wel gepland voor eind november 2023.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie vindt het positief dat het willen leren en verbeteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen breed leeft binnen Het Klaverhof en dat een start is gemaakt met het analyseren en verbeteren op basis hiervan.

De inspectie concludeert daarnaast dat Het Klaverhof op de volgende punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het bespreken en evalueren van vrijheidsbeperkende maatregelen en het signaleringsplan met de jongere na de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel;
- De registratie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Thema 5: Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Het is belangrijk dat het bestuur van de hulpaanbieder zorgt voor de randvoorwaarden waaronder medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. In dit thema kijkt de inspectie hiernaar.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
5	Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie
De inspectie verwacht dat de directie leiderschap en urgentie toont gericht op voortdurende verbetering en het creëren van voorwaarden waaronder scholing, stabiele en passende personeelsformatie en een maximale groepsgrootte van 4 tot 6 jongeren waardoor medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.	

Bevindingen van de inspectie:

Visie op ontwikkelingsgericht werken

In het gesprek met het management vertellen zij over de nieuwe visie 'Persoonsgerichte zorg voor jou' voor Het Klaverhof die onlangs is besproken met de jongerenraad en nu besproken wordt in alle teams. De gedragswetenschappers vertellen dat de visie op goede hulp ontwikkelt naar meer cliëntgericht en systeemgericht. De scholing van medewerkers is hierop gericht, volgens de gedragswetenschappers vraagt de nieuwe setting (met kleinere groepen, meer beschikbaarheid van medewerkers) ook echt iets anders. De nieuwe setting helpt medewerkers om meer de verbinding aan te gaan met de jongeren, zo vertellen de gedragswetenschappers. De inspectie hoort in de gesprekken met het management en met de medewerkers terug dat veel oog is voor het veranderproces dat plaatsvindt in Het Klaverhof, onder andere op het onderwerp 'terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen'. Ook wordt uit de gesprekken duidelijk dat het helpend is dat de visie wordt gedragen (en vertaald naar de noodzakelijke randvoorwaarden) door de vier Utrechtse jeugdhulpregio's waar YEPH gezamenlijk de hoogspecialistische hulp biedt. Deze regio's maken het bijvoorbeeld ook financieel mogelijk dat de noodzakelijke hulp (indien nodig) gelijktijdig kan worden ingezet.

De aansluiting tussen de jeugdhulp en het onderwijs om te komen tot een ontwikkelingsgericht integraal dagprogramma vraagt volgens zowel het management als medewerkers nog veel aandacht in de komende periode.

Stabiele en passende formatie, training de-escalerend werken en toepassen VBM

In het gesprek met het management benoemen zij dat het een grote uitdaging is om stabiele teams met medewerkers te organiseren gezien de (landelijke) arbeidsmarktproblematiek. Hierdoor ziet Het Klaverhof zich genoodzaakt te werken met een flexpool en met detacheringen. Dit blijkt ook uit de cijfers die de inspectie van tevoren heeft ontvangen. Op één Hof na betreft de inzet van personeel dat niet in loondienst is 25% of meer, waarbij het grootste deel van de zzp'ers werkt op detachingsbasis.

Jeugdige: "Als de spanning oploopt dan is het belangrijk dat begeleiders die mij kennen en waar ik een goede band mee heb mij vragen om rustig te worden. Als zo'n persoon er niet is, dan kan het uit de hand lopen. Bijvoorbeeld als er ZZP'ers zijn. Die blijven soms drie dagen en dan komt er weer een nieuwe".

De medewerkers en gedragswetenschappers beamen dat er gewerkt wordt met veel detacheringen. De medewerkers weten niet allemaal of de gedetacheerde medewerkers een training hebben gevolgd op het gebied van toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Volgens de medewerkers komt het voor dat gedetacheerde medewerkers een andere training hebben gevolgd. In het gesprek met het management benoemen zij dat het een uitdaging is om alle medewerkers getraind te hebben en te houden gezien het verloop van personeel. Pluryn zet in op strengere eisen op het gebied van training voor flexwerkers. Training op het gebied van de-escalerend werken is opgenomen in de contracten met uitzendbureaus en zzp'ers. Langdurig gedetacheerde medewerkers krijgen ook de opleidingen aangeboden die gelden voor vaste medewerkers.

De (vaste) medewerkers geven aan dat zij periodiek getraind worden in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen. De trainingen in de-escalerend werken en traumasensitief werken zijn eenmalig, sommige medewerkers geven aan behoefte te hebben aan herhaling of verdieping van deze trainingen.

Uit de antwoorden op de vooraf toegestuurde vragenlijst blijkt dat de medewerkers in december 2023 een trainingsdag volgen naar aanleiding van de inwerkingtreding van de *Wet rechtspositie gesloten jeugdzorg* in januari 2024.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat Pluryn er samen met de vier jeugdhulpregio's Regio Zuid-Oost Utrecht, Utrecht Stad, Lekstroom en Utrecht West in is geslaagd om voor Het Klaverhof goede randvoorwaarden te creëren, die het mogelijk maken om jongeren passende zorg te bieden en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen verder te verbeteren.

Belangrijke punten ter verbetering vindt de inspectie de aansluiting van het onderwijs, de mogelijkheid om zonder vertraging de juiste hulp in te zetten, zodat elke jongere een passend integraal dagprogramma heeft. Een ander belangrijk verbeterpunt is het zorgen voor een stabiele en passende personeelsformatie waarbij ook voortdurend aandacht nodig blijft voor deskundigheidsbevordering.

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Pluryn, locatie Het Klaverhof in Maarsbergen uit op 14 november 2023. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Individuele gesprekken met zes jongeren.
- Telefonische gesprekken met vier ouders/verzorgers.
- Telefonische gesprekken met vier verwijzers.
- Gestructureerde interviews met:
 - directeur zorg en behandeling, regiebehandelaar en teammanager³
 - drie gedragswetenschappers
 - zes pedagogisch medewerker
- De check van zes dossiers van jongeren, onder andere op de aanwezigheid van een signaleringsplan en registratie (mogelijke) inzet en toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen. De inspectie zag de dossiers in van de jongeren waarmee zij heeft gesproken.
- Observaties van de afzondering/veilige kamer(s).
- Analyse van de volgende documenten:
 - Ingevulde vragenlijst ombouw JeugdzorgPlus
 - Overzicht woningen, verloop en verzuimcijfers, inzet PNIL locatie Maarsbergen
 - Huisregels Het Klaverhof
 - Beleid "Leven in vrijheid" Pluryn
 - Folder "Krijg je zorg van Pluryn? Dit moet je weten"
 - "Meer persoonsgerichte zorg voor jou"
 - Leerlijn Jeugd Pluryn

³ Omwille van de leesbaarheid van het rapport spreekt de inspectie van 'het management' als gerefereerd wordt aan dit gesprek.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl